

Wachter op de morgen

Van Machteld Siegmann verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

De kaalvreter

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Machteld Siegmann

Wachter op de morgen

Ambo|Anthos
Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een subsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 5193 8

© 2022 Machteld Siegmann

Omslagontwerp Roald Triebels

Omslagillustratie © DEEPOl by plainpicture / Mark Johnson

Foto auteur © Bianca Sistermans

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Mag ik hier echt een tijdje blijven? Want eerlijk gezegd weet ik niet hoelang het zal duren. De baby kan vanavond komen maar ook vannacht of morgen pas. Laten we hopen dat hij het zijn moeder niet te moeilijk maakt. Of zij, want het kan evengoed een meisje zijn.

Ik mag op uw bank slapen als het lang duurt? Dat is bijzonder vriendelijk. Ik zal u niet tot last zijn, doe maar alsof ik er niet ben. Zo'n kerstboom optuigen is een heel karwei, en het is al bijna kerst dus zoveel tijd hebt u niet. Wacht, dan help ik u hem in de standaard te zetten.

Ze wist vanmiddag al dat de baby zou komen. Aria. Ze zat aan haar tekentafel te werken en toen ik haar thee kwam brengen keek ze op en zei: 'Opa, ik denk dat de baby komt.' Ik dacht dat het een plagerijtje van haar was, want ze is over drie weken uitgerekend en ik kan pas volgende week mijn huis weer in. Ik vroeg: 'Waarom denk je dat?' en ze zei: 'Dat voel ik gewoon.' Ze keek naar de schets die niet af was en de doos met babyspullen die ze nog geen plek had gegeven om-

dat ze dacht dat ze alle tijd van de wereld had. ‘De baby wil eruit,’ zei ze, en ik durfde haar niet tegen te spreken, ze leek zo zeker van haar zaak. En toen we aan tafel zaten kwam de eerste wee. Ik vroeg: ‘Is het begonnen?’ en ze knikte en hield zich aan de tafel vast alsof ze een plotselinge storm moest trotseren. ‘Moet je niet iemand bellen?’ vroeg ik, en ik voelde een lichte paniek in me opkomen want waar moest ik heen als de baby kwam? Ze keek naar mij en ik hoefde niets te zeggen, ze wist precies wat ik dacht en had er ook al een oplossing voor. Ze zei: ‘Ik heb de onderbuurman gevraagd of je bij hem mag blijven.’ Dus ze had het met u al helemaal geregeld en ik heb het niet eens gemerkt. ‘En jij dan?’ vroeg ik, want ik kon haar toch niet alleen laten? ‘Zo meteen komt een vriendin,’ zei ze, en ik dacht: was mijn vrouw er nog maar om bij haar te zijn, want met de vader van het kind wil ze niet verder en aan haar eigen moeder heeft ze niks.

U heet Filip, is het niet? Nu en dan komen we elkaar tegen op de trap. En ik heb ook uw kleine jongen ontmoet, Tim, als ik het goed heb. Hij is nu bij zijn moeder? Dat dacht ik al. Laatst heeft hij een tekening voor Aria gemaakt, ze heeft die met plakband op de koelkast gehangen. Hij kwam de tekening brengen maar ze was er niet, en toen hij mij zag, zei hij: ‘Maar misschien wilt u ook wel een tekening.’ Hij vond blijkbaar dat ik eruitzag als iemand die een mooie kleurtekening kon gebruiken en daar had hij helemaal gelijk in. Vervolgens heeft hij voor mij een brug getekend over een rivier. Over de brug reed een auto en daar zat ik in. Ik zei dat ik haar prachtig vond en vertelde hem over mijn hond, dat ze zo dol is op ritjes. Hij vroeg: ‘En waar zit ze dan?’ ‘Het liefst voorin,’ zei ik,

‘daar kan ze alles goed in de gaten houden.’ En daarop haalde hij zijn kleurpotloden en tekende de hond erbij. We hebben nog een hele tijd op de trap zitten kletsen.

Aria heeft het vaak over u. Nee, alleen maar goede verhalen, wat denkt u! Dat u haar helpt met dingen, dingen die kapot zijn, of als er iets technisch gedaan moet worden, iets met de elektriciteit of zo, of een handigheidje met een verstopt toilet. Dus enkel in goede zin. Dat ze op u kan rekenen. Het is fijn te weten dat er iemand is die een oogje in het zeil houdt. Dat ze niet helemaal alleen is, bedoel ik. Al heeft ze natuurlijk ook vrienden, en die kunstenaarsgroep waar ze bij hoort. Allemaal verschillende dingen maken ze, foto’s en beelden, en van een van hen is ze in verwachting geraakt. Het is dus niet enkel kunst wat ze daar maken.

Als u tijd heeft, zou u er eens een bezoekje moeten brengen. Aria vindt het leuk om haar werk te laten zien. Maar alleen als het af is, als het niet af is schernt ze het af tegen commentaar en voorbarige conclusies. Zelfben ik er een paar keer heen gegaan. Ze maakt wandtapijten, maar dat wist u al? O, ze heeft foto’s laten zien. En, vond u ze mooi? Nou, ik kan u vertellen, ze zijn behoorlijk groot in het echt. Laat ik zeggen: deze hele wand plus een stukje van uw keuken erbij. Hoewel ze ook kleinere heeft gemaakt. Wolken, en golven op het water. Met de wind er recht op, hoe zal ik het zeggen? De wind die het water opzweept zodat het uiteenspat in de lucht. Ze doen me denken aan waar ik woon.

Komt u hier vandaan, Filip? Of u hier geboren ben, bedoel ik. Ja, ik vergeet steeds ‘je’ te zeggen, waar ik vandaan kom zeggen ze ‘u’ als ze iemand nog niet zo goed kennen, u moet

het me maar vergeven, op mijn leeftijd is het lastig gewoontes af te leren. Uit het zuiden, zegt u? Dan bent u hier ook een vreemde. Al ken ik het hier wel, in de oorlog ben ik hier geweest en later heb ik hier de avondschool gevolgd. Maar ik bleef nooit hangen. Voor het café was geen geld, en ik had er ook de tijd niet voor, want ik moest de volgende dag vroeg op om te werken. Ik herinner me dat er vrouwen van lichte zeden rondhingen, prostituees. Ja, na de oorlog. In die straat worden nu de gevels gerestaureerd. Het was destijds een chaos, als ik eraan terugdenk... Al die bommen die ze hebben laten vallen. Ik moest eerst een grote lege vlakte oversteken, dan pas was ik er.

Dus ik kwam en ging weer weg. Ik bleef niet hangen, waarom zou ik? Van hier naar de Windhoek is het ruim een uur met de fiets. Met de auto ben je er in een halfuur, maar die had ik niet. Kent u het, de Windhoek? Het ligt naast Kortland, je hoeft enkel een brug over en je bent er. Het is een klein eiland op de plek waar twee rivieren samenkomen. Eerst was het een slikkengebied, daarna hebben ze er een dijk omheen gezet en het drooggemalen. Maar dat was lang voor ik geboren werd. Ik woon er al mijn hele leven, al ben ik wel een tijdje weg geweest. En nu dan ook weer. Het huis is van mijn grootouders geweest, mijn grootvader heeft het met zijn eigen handen gemaakt. U weet dat er een vrachtwagen tegenaan is gereden? Ah, Aria heeft het u verteld. De halve gevel lag eruit, een stukje meer naar links en er was ook nog een gaslek van gekomen. Zo wild als sommige mensen over de dijk rijden! Het zal zeker een week duren voor het weer bewoonbaar is.

Ja, dat is zeker aardig, dat ik zolang bij Aria mag wonen. Het is aardig en volkomen onverwacht. Dat ze zegt: 'Kom maar bij mij', terwijl haar huis helemaal zo groot niet is. Drie kamers, net als hier bij u, geen tuin, enkel een balkonnetje. Ik heb nooit begrepen dat mensen het uithouden zonder tuin en het valt mij ook niet mee, dat wil ik wel bekennen. Aan de voorkant van mijn huis is de dijk met daarachter de rivier, en aan de achterkant heb ik een stukje grond. Er is een moes-tuin, er lopen kippen en ik heb er natuurlijk mijn timmer-schuur staan. Ja, die mis ik ook. En natuurlijk mijn hond. Ze heet Jaffa. Een poosje nadat mijn vrouw is overleden kwam ze aanlopen en daarna is ze niet meer weggegaan.

Hoe het ongeluk gebeurd is? De gemeente zegt dat ze het al een hele tijd zag aankomen, dat het huis op de verkeerde plek staat en allang gesloopt had moeten zijn. Terwijl het door een kat komt, dat heeft de bestuurder van de vrachtauto zelf gezegd. Je zou zeggen: een kat die oversteeft, hoe onbetekenend is dat? Maar de vrachtwagenchauffeur wilde hem ontwijken. Die dacht niet: wacht even, er staat daar een huis. Hoewel de kat zelf ook best wat harder had kunnen lopen. Die zag de vrachtwagen niet aankomen of ging ervan uit dat de bestuurder weg zou zwenken, wat me niet zou verbazen, want katten zijn hooghartige beesten. En zwenken deed hij, wat dat betreft had de kat het goed ingeschat. De bestuurder ging recht op mijn huis af, reed door de buitenmuur en de spouwmuur en kwam tot stilstand in mijn woonkamer, waar ik juist een sigaar zat te roken.

Dat zo'n onbetekenend voorval de reden is dat ik nu hier zit en niet in mijn tuin bezig ben, of in de schuur aan het

schaven of timmeren! En dan bedoel ik een kat die oversteekt. Waardoor iemand zijn stuur de andere kant op gooit en mijn woonkamer binnen rijdt. Ik zat in de stoel bij het dressoir, om precies te zijn. In een van de lades bewaar ik mijn sigaren, ik hoef alleen maar mijn hand uit te steken om er een te pakken. Een Willem II, een Agio of een Hudson, net waar ik zin in heb. Het was het begin van de avond, het schemerde al maar de lamp hoefde nog niet aan. Ik had de Hudson gekozen omdat er nachtvorst was voorspeld op de radio, maar ook omdat mijn vrouw de dag erna jarig zou zijn geweest en ik erop rekende dat ik haar extra zou missen die nacht. Ik dacht dat het goed zou zijn de boel lekker warm te stoken zodat ik niet voortijdig gewekt zou worden door de kou en het gemis. Met voortijdig bedoel ik eerder dan zeven uur, al duurt het vaak nog een uur voor ik er echt uit ga en mijn gymnastiek-oefeningen doe.

Mijn geheugen is niet zo goed als het vroeger was, en dat ik nog weet dat ik de Hudson aan het roken was en niet de Agio of de Willem II die ik doordeweeks meestal neem, is omdat ik hem lange tijd in mijn hand geklemd hield toen ze me vonden en meenamen naar het ziekenhuis.

Het was in een keer pikkedonker op één knipperlicht na dat aan-uit-aan-uit de kamer verlichtte en het stof en de man achter het stuur die verbaasd op mij neerkeek. De man had niets en ik ook niet, op wat blauwe plekken en schaafwonden na, toch wilden ze me voor de zekerheid naar het ziekenhuis brengen. Maar dat ze me erheen brachten, daar weet ik niks meer van. In het ziekenhuis vertelden ze me dat mijn hond mee wilde de ambulance in, maar dat er onder de mensen

die op het ongeluk waren afgekomen een vrouw was geweest die zich over haar had ontfermd. Ze hadden haar haar naam op een briefje laten schrijven, ik moet het hier ergens hebben, wacht even, o hier is het, kijk, er staat *Ide* en erachter: *Goeie Tak*, want zij en ik kennen elkaar goed en ze was erg geschrokken. Sindsdien logeert mijn hond bij haar, en ze houdt ook toezicht op het huis.

De kat hebben ze niet meer gezien, die is gewoon doorgelopen denk ik, misschien heeft hij nog even omgekeken om te zien waar die klap door veroorzaakt werd, waarom de mensen zoveel ophef maakten op een avond vol beloftes, want op zo'n tijdstip moet het voor zo'n beest nog allemaal beginnen.

Nu weet u dus waarom ik hier een tijdje bij mijn kleindochter ben. Hoewel, u wist het al. Ze is een bijzonder meisje, vindt u niet? Ik zie aan uw gezicht dat u het met me eens bent. Hoewel, meisje, ze krijgt een kind, ze wordt moeder. Dan ben je ineens geen meisje meer. Dan word je zo hard als staal omwille van je kind. Toen ik wegging, zei ze: 'Opa, maak je geen zorgen, het komt allemaal goed.' Zo is ze. En nu ligt ze daar te wachten op de baby. Al is het meer werken dan wachten, dat weet u ook. Ze is een flinke, het zal vast goed gaan. Maar soms voel ik een steek, hierzo, rechts van mijn buik, van de spanning.

Of ik het fijn vind hier in de stad? Het is dat Aria hier woont, want op de Windhoek is alles wat ik nodig heb. Of bijna alles. Het dorp met de winkels is niet ver, je hoeft alleen een stukje de dijk af en dan voorbij de garage van Biemond de brug over. Een garage is er dus ook. Niet dat ik er vaak kom, ik heb een auto die zo gammel is dat ik hem Biemond niet toevertrouw. Een oude dame, die Citroën van mij. Ik ben erg op haar gesteld, evenals Jaffa. Ze wil het liefst in de auto blijven zitten als we thuiskomen van het een of ander. Soms laat ik de deur openstaan en als ik dan terugkom zit ze op de voorbank te wachten op nog een ritje. Ze is al best oud maar dat zou je niet zeggen, want ze heeft alles in de gaten. Het liefst schooiert ze langs de rivieroever, waar van alles aanspoelt: plastic bekers, badslippers, shampooflessen, met soms nog iets erin. Dat komt niet van de schippers, dat komt van die pleziervaarders. Die gooien alles overboord, die hebben geen zin in extra moeite, die willen vakantie. Ja, daar komen er heel wat van langs in de zomer. Nu niet, nu is het veel te koud. Al zal mijn hond zich er niet door laten weerhouden erop uit te trekken. Weet u dat Ide haar een keer over het ijs naar Nieuwland heeft zien lopen? Terwijl ze daar de weg niet weet en er niets te zoeken heeft. Zo nieuwsgierig is ze. Dat was een paar jaar terug, toen de rivier bevroren was. Toen kende ik Ide nog niet zoals ik haar nu ken. Ze vertelde het mij pas. Ze praat niet veel, maar dit is een van de dingen die ze me heeft verteld.

Nee, het is maar goed dat Jaffa bij haar is en niet hier. Als je naar buiten kijkt zie je voortdurend mensen lopen, zelfs 's nachts. Dat komt natuurlijk omdat er zoveel lampen branden, de hele straat is te zien en ook het einde van de straat bij

de bocht waar het postkantoor is. Alsof wij mensen moeten leven in de nacht, alsof de nacht gelijk is aan de dag. Bij ons is het donker in de nacht, en geluiden hoor je amper. Soms, in de vroege uren, het gestamp van een schip dat de rivier afvaart. Of een uil in de bomen naast ons landje. Of katten, wist u dat er een kat is geweest die krolde tegen onze haan? Het was de kat van de havenmeester. Ik zeg nog steeds 'ons' al is mijn vrouw er al een hele tijd niet meer. Zeven jaar en een maand om precies te zijn. Maar de kippen zijn er nog wel en de hond natuurlijk, dus veel zit ik er niet naast met dat 'ons'. En eigenlijk is mijn vrouw er ook nog gewoon. Soms praat ik tegen haar, vindt u dat raar? Nee? Ik vond het vroeger raar maar nu niet meer. En soms praat ze terug. Maar hier in de stad ben ik haar nog niet tegengekomen. Ze wacht op me, in ons huis. Als het stucwerk gedroogd is, ga ik terug.

Of ik zelf een kerstboom heb? U bedoelt, normaal gesproken? Want nu zou het een vlag op een modderschuit zijn. Alles is overhoopgehaald. De hele woonkamer hebben ze leeg moeten halen en de gang lag ook in puin, ze hebben hem opnieuw gestut en de muur moest ook hersteld. Om van de leidingen nog maar te zwijgen. Trouwens, ik geef ook niet om kerstbomen. Al hebben we er vroeger altijd wel een gehad, toen onze dochter klein was. Die hing er van alles in, ook andere dingen dan kerstballen. Een mooie veer, of een plaatje uit de krant van een kermis. Want van de kermis was ze helemaal gek. Die was gewoon in het dorp, ook daarvoor hoefden we niet naar de stad. Als we hierheen gingen, was het meestal om kleren te kopen. Een nieuw pak, of een nieuwe jas. Of goeie schoenen voor het werk. Dan ging mijn vrouw

mee en bezochten we na afloop een tearoom. Kocht ik voor haar warme chocolademelk en voor mijzelf koffie en een sigaar. Ik ben ook weleens de stad in geweest om onze dochter te zoeken, maar ik weet niet of ik daarover wil vertellen. Hoewel het al een tijd geleden is. Later misschien.

Mag ik u vragen, zitten in al die dozen kerstspullen? Nou, dat zijn er heel wat. U gaat het extra mooi maken dit jaar? Omdat uw jongen bij u komt met kerst? Dat is goed. Kerst hoor je te vieren met de mensen van wie je houdt. Hoewel dat natuurlijk niet altijd mogelijk is. Soms zijn ze dood, of ver weg, of is er een misverstand. En het kan ook zijn dat je niet goed weet of je wel houdt van degene met wie je bent, ik heb me dat tenminste wel een paar keer afgevraagd. Als het er zo voor staat, kun je maar beter in je eentje zijn. Al kan ik niet uit eigen ervaring zeggen wat dat is, in je eentje kerst vieren. Want een paar maanden nadat mijn vrouw was gestorven, kwam Jaffa. En nog weer later kwam Aria. Terwijl ik er helemaal niet meer op rekende dat ze zou komen. Want al is ze mijn kleindochter, ik heb haar lange tijd nauwelijks gekend. Ik wist niet dat ze de ogen van mijn vrouw had als ze lachte. Of dat ze eigen gedachten en opvattingen had, andere dan die van haar moeder. Om eerlijk te zeggen had ik haar al helemaal opgegeven. Ik dacht: die zal wel net als haar moeder niks van mij willen weten.

Een jaar of twee geleden is ze gekomen. Ze stond een tijdje vanaf de overkant naar mijn huis te kijken, een jonge meid met een paardenstaart en een gewatteerde jas op een racefiets. Ik zag haar wel, ik zat zoals gewoonlijk aan de tafel bij het raam, vanaf daar kan ik alles zien wat over de dijk komt,

maar mij kunnen ze niet zien vanwege de vitrage. Er stond een zonnetje, het was fris want het was december maar de zon deed flink haar best, ik voelde de warmte branden achter het glas. Ik wist niet wie ze was en waarom ze er stond, maar ik weet wel dat ik het niet vertrouwde. Ik dacht dat ze stond te kijken naar de sporen in het stucwerk die de auto's in de gevel hadden achtergelaten. Dat de gemeente haar weleens gestuurd kon hebben om te kijken of mijn huis wel kon blijven staan daar zo dicht op de weg, of de ouwe niet wat meer onder druk gezet moest worden om te vertrekken. Ze hebben namelijk het plan opgevat de dijk te verbreden en binnendijks is een stuk gemakkelijker dan buitendijks, dus willen ze dat ik mijn huis eraan opgeef maar dat weiger ik, ze moeten maar wachten tot ik er niet meer ben.

Ik dacht: ze worden steeds jonger bij de gemeente, want een meisje was ze nog, een meisje zoals je ze ziet aan de kassa, amper volwassen maar met een vrijpostigheid die je op je hoofd doet krabben. Soms zeggen ze 'je' tegen mij.

Dus zij stond daar en ik dacht: dat is er een van de gemeente, zowaar als ik hier zit. Ik bleef haar in de gaten houden, ik wachtte tot ze zou weggaan en dat deed ze ook, maar niet voordat ze iets op een papiertje had gekrabbeld en dat onder mijn voordeur had geschoven.

Ze belde niet aan. Maar dat had ook geen zin. Ik dacht dat ze van de gemeente was. Ik had toch niet opgedaan.

Dag meneer, schreef ze, ik ben Aria, uw kleindochter. Ik ben een keer bij u geweest, ik was zes, u weet het misschien nog wel, ik heb met oma bramen geplukt in de tuin. Ik zou u graag ontmoeten. En daarna een adres en een telefoonnummer.

Ik keek ernaar en het duurde een tijdje voor ik doorhad dat het helemaal niet ging over dijkverbreding. Ik nam het mee naar mijn tafel aan het raam met het dikke Perzische kleed erop en de plant en de lamp erboven die ooit een petroleumlamp was, toen een gaslamp en daarna een elektrische. Ik las en herlas het terwijl de haard tikte en ineenkromp omdat ik hem uitgedaan had met die felle zon in de kamer. Ik dacht: verdraaid, ze is gekomen. Ze is gekomen en ik heb haar niet binnengelaten omdat er niets aan haar was wat me bekend voorkwam, zelfs niet op een vage manier, zoals iemand die je wil groeten op straat omdat je haar kent zonder te weten waarvan, misschien omdat je haar weleens bent tegengekomen bij de slager of bij de groenteman, of omdat ze je eenvoudigweg aan iemand doet denken, de oogopslag of het kapsel. Er was niets aan haar wat me deed denken aan mijn vrouw of aan mijzelf of aan onze dochter, wier naam ik tot voor kort niet in de mond durfde nemen om mijn vrouw niet overstuur te maken, wat natuurlijk onzin is want hoe kun je doden overstuur maken? Maar misschien was het wel omdat ik zelf niet overstuur wilde raken.

Ik zei tegen mijn vrouw: 'Ben je boos, Chrissie, dat ik haar niet binnengelaten heb?' Want dat zou ik begrijpen. Zij zou haar niet hebben laten gaan, zij zou haar meteen hebben herkend en haar naam hebben uitgesproken, haar naam en die van onze dochter, ze zou naar de deur zijn gelopen en hem opengerukt hebben zonder te bedenken dat dat met zorg en beleid moest gebeuren vanwege het loszittende stucwerk, en ze zou zo met haar schort voor en op haar sloffen naar haar zijn toe gerend om te vragen of ze binnen wilde komen, of

ze zin had in thee of koffie, kom snel, je vat nog kou. Maar Chrissie was er niet meer en het meisje had geen zin om tot in de eeuwigheid te moeten wachten, ze hield haar handen bij haar mond en blies erop, trok haar mouwen eroverheen, stapte op de fiets en reed weg.

O ja, ik liet haar weggaan. Ik las en herlas het briefje en raakte steeds meer van streek. Ik had nog liever gehad dat ze van de gemeente was dan dit. Ik heb van het briefje een prop gemaakt en die in de vuilnisbak gegooid. Daarna ben ik aan de keukentafel aardappels gaan schillen, hoewel het nog lang geen etenstijd was. Het was drie uur in de middag, zoiets. Ik had ook helemaal geen trek. De enige reden dat ik aardappels schilde, was omdat ik me met mijn handen geen raad wist. Met mijn handen niet en met mijn benen evenmin. Die wilden naar de dijk lopen om haar na te kijken. Terwijl mijn hoofd alleen maar rust wilde. Dat wilde geen voeding geven aan ijdele hoop en verwachtingen. Ik heb een grote hoeveelheid aardappels geschild, genoeg voor een hele week. Daarna heb ik het briefje weer uit de vuilnisbak gehaald. Het was helemaal vies geworden van de schillen en van koffieprut. Ik heb het gladgestreken en op het aanrecht laten drogen en een paar dagen later, toen ik genoeg moed had verzameld, heb ik haar gebeld.

Waarom daar moed voor nodig was? Nou, ik had mijn kleindochter maar één keer eerder ontmoet. Ze zal inderdaad een jaar of zes geweest zijn. Ik herinner me nog heel wat van die dag, maar dat ze bramen heeft geplukt met Chrissie, zoals ze in dat briefje schreef, weet ik niet meer. Ik weet wel dat het tussen mij en onze dochter toen helemaal mis is gegaan. Het

ging al veel langer slecht, maar toen werd de strijd beslecht, om het maar zo te zeggen. Toen werd de breuk definitief. Al dacht Chrissie daar anders over. Die heeft tot op het laatst gehoopt dat het goed zou komen tussen ons en haar. Want een moeder kan haar kind nooit loslaten. Dat is onmogelijk.

Er is maar één reden waarom ik het briefje weer uit de prullenbak gehaald heb. Nee, ik deed dat niet voor Aria, waarom zou ik? Ik kende haar niet, ik had geen gedachten over haar. Ik deed het omdat Chrissie het wilde. Omdat het, als ik het niet zou doen, stil zou blijven van haar kant. Terwijl ik die aardappels aan het schillen was, praatte ik met haar zoals gewoonlijk, ik sprak over gewone dingen alsof onze kleindochter helemaal niet was langsgekomen. Over Jaffa die een oud bot had opgegraven in het weiland en over een oude jeugdvriend die me een kaart had gestuurd vanaf zijn vakantieadres. Dat soort dingen. Maar ze bleef stil en dat was omdat het niet was wat ze wilde horen, wat ze wilde horen was dat ik de telefoon pakte en Aria zou bellen, dat ik haar zou vragen wat ze deed en hoe het met haar ging, waar ze woonde, of we een keer konden afspreken en: wat jammer dat ik niet thuis was toen je in de buurt was, of nee: ik was thuis maar deed niet open omdat ik totaal niet op je komst was voorbereid, want Chrissie had er een hekel aan als ik loog.

Ja, en vervolgens is Aria opnieuw gekomen. Weer op de fiets. Maar toen verwachtte ik haar, ik deed de deur open en liet haar binnen. Het was bijna kerst, net als nu, al had ik geen kerstboom in huis. Maar ik had wel de adventskaars aange-stoken, die elk jaar door iemand van de kerk wordt rondgebracht. Aria had zoiets nooit eerder gezien.

Wacht eens, gaat u de boom daar neerzetten? Nou, net wat u wilt. Het is uw huis. Al zou ik hem zelf een andere plek geven. De beste plek voor een kerstboom is daar waar hij van alle kanten goed te zien is. Dat u hem kunt zien als u op de bank zit, en ook als u aan tafel zit te eten. Naast de boekenkast bijvoorbeeld. Daar zit een stopcontact voor de lichtjes, want u hebt vast geen kaarsjes, zoals wij die vroeger hadden. Het snoer ligt in deze doos, zegt u? Goeie, het is een behoorlijke kluwen geworden. Hier ben ik wel een tijdje zoet mee. Nee hoor, geen probleem. Het is fijn iets omhanden te hebben.

Hoorde ik trouwens net de bel gaan, of verbeeld ik het me? Misschien is het de vroedvrouw? Wat zegt u, heet dat verloskundige? Wacht, dan neem ik een kijkje op de gang.

Daar ben ik weer. Ik ben toch maar even de trap af gelopen. Ik dacht: misschien heeft Aria de bel niet gehoord en is de vroedvrouw weer weggegaan terwijl Aria haar misschien hard nodig heeft. Dus heb ik de deur opengedaan en de straat in gekeken, of ik niet iemand zag weglopen. Maar er was niemand. Nou ja, er waren wel mensen, maar dat waren gewone voorbijgangers. En meneer Berat was er. De man van de winkel hieronder, op de begane grond. U wist niet dat hij zo heette? Het is een vriendelijke man, ik ben altijd blij om hem te zien en hij ziet mij ook graag. Toen hij me daar buiten

zag staan, kwam hij zijn winkel uit en vroeg: ‘Hoe is het met meneer Tak?’ En ik zei: ‘Weet u dat het kind geboren wordt?’ ‘Nu?’ vroeg hij. En ik kon alleen maar knikken, ik kreeg er ineens geen woord meer uit. Hij nam me mee de winkel in, liet zijn vrouw thee voor me inschenken en vervolgens heb ik daar eventjes gezeten.

Kijk eens wat mevrouw Berat me heeft meegegeven. Een doosje met van dat Turkse gebak. Wat zegt u, moet je hier sterke koffie bij drinken? Ach, waarom ook niet. Normaal drink ik ’s avonds geen koffie, maar slapen zit er voorlopig toch niet in. Nee dank u, suiker hoeft ik er niet in. Dat gebak is al zoet genoeg, kijk eens hoe het plakt!

Karahisar heet die winkel. Weet u dat dat een dorp in Turkije is? Het is de plek waar meneer Berat en zijn vrouw vandaan komen. Ik ga regelmatig cashewnoten bij hem kopen. Of gedroogde dadels, daar ben ik dol op. Volgens Aria zijn cashewnoten goed voor je botten. En bij meneer Berat kosten ze veel minder dan in de supermarkt. Voor vijf gulden krijg je zo een kilo mee, en de dadels kosten maar twee vijftig per pakje. Als je ze luchtdicht bewaart, kun je er een hele tijd mee toe.

Maar goed, waar was ik gebleven. Bij zijn dorp, Karahisar. Meneer Berat vertelt me er altijd graag over. Over het badhuis met de houtkachel, de straathonden, het dichtslaan van de luiken als de avond valt, maar eerst gaan de lichtjes aan. Over het loeien van de koeien die naar de stal gebracht worden om gemolken te worden. Ik vind het fijn naar zijn verhalen te luisteren, ze doen me denken aan een tijd die hier voorgoed voorbij is maar blijkbaar nog niet in Karahisar. Dan vergeet ik helemaal waar ik ben, dan zie ik het bleke licht niet meer